

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek oponenta

Práci předložil(a) student(ka): Jana Caisová

Název práce: Rozdíly v předávání historické paměti holocaustu v českých židovských rodinách a ve vzdělávacím systému

Oponoval (*u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě*): Tomáš Kobes

Předkládaná bakalářská se soustředí na postižení rozdílu v předávání historické paměti holocaustu v českých židovských rodinách a ve vzdělávacím systému. Takto rozvržené téma je relevantním sociologickým předmětem, který se opírá o velmi vhodně zvolené výzkumné otázky sledující především způsoby předávání historické paměti na úrovni vzdělávacích institucí a rodin postižených holocaustem, včetně rozdílu ve způsobech předávání historické paměti spjaté s holocaustem ve vzdělávacím systému.

Nicméně takto rozvržený cíl se daří Janě Caisové naplňovat problematičtější způsobem.

Předně text je na mnoha místech příliš teozovitý. To je zřejmé především v kapitole 3. Odstavec nelze vytvářet jen na základě jedné věty. Textu by v tomto směru naopak prospěly ucelenější komentáře, které by provázaly jednotlivé teoretické premisy a explicitně je vztáhly k cíli práce. Takový postup v textu postrádám a teoretická část je tak vzhledem k cíli nedomyšlená. Část 2 týkající se holocaustu je nadbytečná především v pasážích postihující logiku a praxi holocaustu během druhé světové války. Naopak, zde by měla být systematičtěji vysvětlena logika výzkumného problému, která je sice představena velmi stručně v kapitole 2.4, avšak bez systematičtějšího propojení s cílem práce. Ten naznačuje, že je rozdíl mezi vysvětlováním holocaustu na straně vzdělávacích institucí a na straně rodiny, která se musí s každou nastupující generací vyrovnávat s traumatickou zkušeností holocaustu. Takto konstruovaný problém si však jde pro jednoznačnou odpověď, která však nenabízí žádný hlubší pohled na problém formování paměti. Samozřejmě, že mezi zvolenými studovanými oblastmi musí existovat rozdíl. Z jejich povahy jde o dvě rozdílné instituce, které volí odlišné strategie formování paměti. V tomto smyslu hlavní zjištění práce nemá příliš velkou sociologickou hodnotu.

Takto koncipovanému předmětu zájmu odpovídá i problematičtější vymezení teoretické části. Ta se opírá především o Durkheima a Halbwachse se snahou vysvětlit rozdíl mezi individuální a kolektivní pamětí na jedné straně, na straně druhé se snaží přiblížit historickou paměť za využití některých teoretických premis Le Goffa, Assmana, Nory a z českých autorů především Šubrta. Nepopírám, že všichni v textu zmínění autoři jsou pro téma paměti relevantní. Co v textu postrádám, je systematičtější zdůvodnění jejich relevance k zvolenému cíli, které se rozprostírá mezi potřebou informovat mladší generace o hrůzách holocaustu a snahou vyrovnat s tímto traumatem v případě individuí, kde holocaust je integrální součástí jejich rodinné paměti.

Prezentace výsledků výzkumu je ukázkou, jak badatelem preferovaný koncept je upřednostňován na úkor aktérů výzkumu, aniž bychom se dozvěděli konkrétní detaily v přenosu a formování paměti na úrovni vzdělávacích institucí a konkrétních židovských rodin. Autorka se opírá o ústřední definici

paměti, kterou jsou poměřována aktéřská zdůvodnění historické paměti v případě vzdělávacích institucí i na úrovni dotazovaných rodin. Jaký je přínos takové strategie? Jestliže někdo definuje historickou paměť v intencích sociálně-vědního konceptu, není to ještě dobrou zárukou pochopení celého, velmi složitého mechanismu vytváření historické paměti. V textu je mnoho z částí tohoto mechanismu utváření historické paměti naznačeno (například na s. 44 v případě vzdělávacího centra Památníku Terezín), ale není nijak detailněji promyšleno k záměru práce. Domnívám se, že by pro bakalářskou práci stačilo soustředit se pouze na jednu z postihovaných oblastí a detailněji popsat mechanismus utváření historické paměti ve vztahu k holocaustu. Namísto toho práce dochází k předpokládaným zjištěním, v nichž je holocaust na úrovni rodin prezentován jako cosi živého, osobního a traumatického, zatímco pro vzdělávací systém holocaust představuje jen další historické téma, které je nutné odučit. Hlavní zjištění, že historická paměť se utváří v případě vzdělávacího systému a židovských rodiny odlišně nemá žádný sociologický význam.

I když práce pracuje se zajímavým tématem, domnívám se, že práce vzhledem k uvedeným slabým stránkám mohla být zpracována lépe. Z toho důvodu práci hodnotím jako dobrou.

Doplňující otázky:

1. Vzhledem k námitce o nepromyšleném teoretickém rámci zdůvodněte, v čem spočívá přínos Šubrtem a spol. rozpracovaného AGIL schématu pro záměr vaší práce?

Datum: 29. 5. 2019

Podpis: